

ژاپن‌شناسی در ایران

بررسی سیر شناخت ایرانیان از ژاپن

پدیدآورندگان:

دکتر محمد منقی زاده، قدرت‌اله ذاکری

به مناسبت نودمین سال روابط رسمی ایران و ژاپن

(۱۳۹۸-۱۳۹۷)

(۲۰۱۹)

رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در ژاپن

(اسفند ۱۳۹۷)

مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشارات بین‌المللی الهدی

۱۳۹۸

نقی‌زاده، محمد، ۱۳۲۰ - Naghizadeh, Mohammad

ژاپن‌شناسی در ایران: بررسی سیر شناخت ایرانیان از ژاپن/ پدیدآورندگان محمد نقی‌زاده، قدرت‌اله ذاکری؛ [ایرانی] رابرتی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در ژاپن. تهران: موسسه فرهنگی هنری و انتشارات بین‌المللی الهدی، ۱۳۹۷.
۴۵۰ ص: مصور، جدول، نمودار.

۹۷۸-۹۶۴-۴۳۹-۷۵۹-۲

فیبیا

به مناسبت نودمین سال روابط رسمی ایران و ژاپن (۱۳۹۷ - ۱۳۱۹).
بررسی سیر شناخت ایرانیان از ژاپن.

ایران -- روابط خارجی -- ژاپن

Iran -- Foreign relations -- Japan

ژاپن -- روابط خارجی -- ایران

Japan -- Foreign relations -- Iran

ژاپن -- سیر و سیاحت

Japan -- Description and travel

ایران -- سیاست و حکومت -- قرن ۱۳ ق. ۱۴

Iran -- Politics and government -- 19-20th century

ژاپن -- سیاست و حکومت -- قرن ۱۹ - ۲۰ م.

Japan -- Politics and government -- 19-20th centuries

ذاکری، قدرت‌اله، ۱۳۵۵ -

ایران. رابرتی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (ژاپن)

DSR1۳۹ / 3۲۷

۲۳۷/۵۵۰۵۲

۵۵۴۲۳۹۷

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

عنوان دیگر

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

شناسه افزوده

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

ژاپن‌شناسی در ایران

بررسی سیر شناخت ایرانیان از ژاپن

پدیدآورندگان: دکتر محمدنقی‌زاده، قدرت‌اله ذاکری

سرورپرستار: دکتر حسین دیوسالار

ناشر: مؤسسه فرهنگی، هنری و

انتشارات بین‌المللی الهدی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۳۹-۷۵۹-۲

نشانی: تهران، خیابان ولی‌عصر^(ع)، نرسیده به تقاطع

فاطمی، نبش کوچه غزالی، ساختمان شماره یک سازمان

فرهنگ و ارتباطات اسلامی، شماره ۱۹۳۸، ط دوم

صندوق پستی: ۴۳۶۳ - ۱۴۱۵۵

تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۸۹۵۰۰۳

نمابر: ۰۲۱ - ۸۸۹۰۲۷۲۵

کلیه حقوق این اثر متعلق به «ناشر» می‌باشد.

مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشارات بین‌المللی الهدی

Alhoda International, Cultural, Artistic
and Publishing Institution

دارالهدی الثقافية والفنية للنشر الدولي

Tehran - P.O.Box: 14155-4363

www.alhodagroup.ir

Tel: +98 21 88895003

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۳	مقدمه پدیدآورندگان
	ژاپن‌شناسی در ایران از دوران باستان تا پایان سده‌های میانه
۱۹	(تا حدود سال ۱۵۰۰ میلادی)
۳۵	دوران معاصر اولیه (صاویز، افشاریان، زندیان و دوره قاجار)
۳۵	دوره صفویه: اولین حضور ایرانی در ژاپن
۴۰	ژاپن در آثار مکتوب دوره صفویه
۴۴	«سفینه سلیمانی»
۴۷	دوره افشاریه و زندیه
۴۹	دوره قاجار
۵۷	شناخت ژاپن در ایران تا پایان دوره ناصرالدین‌شاه
۵۷	کتاب‌ها
۵۷	«جغرافیای عالم» (نسخه خطی)
۵۹	«جهان نما» (چاپ سنگی)
۶۱	«جهان نما» (نسخه خطی)
۶۳	«مرآت الارض» (نسخه خطی) سفرنامه روسیه
۶۴	«جغرافیا» (نسخه خطی)
۶۵	«جغرافیا» (نسخه خطی)
۶۶	«مرات البلدان ناصری» (چاپ سنگی)
۶۷	«اصول علم جغرافی» (چاپ سنگی)

- ۶۸ «ترجمه سیاحت وگا» (نسخه خطی)
- ۶۹ «مرآت الزمان در تاریخ چین و ماچین و جپان» (چاپ سنگی)
- ۷۱ نخستین سفرنامه‌های ژاپن ایرانیان و نخستین ژاپنی‌ها در ایران
- ۸۳ بازتاب پیروزی ژاپن در جنگ با چین در ایران
- ۹۹ «جنگ روس و ژاپون» (نسخه خطی)
- ۱۰۰ «تاریخ چین؛ جلد دوم» (نسخه خطی)
- ۱۰۲ «مملکت شمس طالع یا دولت ژاپون» (چاپ سنگی)
- «بیازن واقع»
- ۱۰۷ «خاتمه در شرح حالات و محاربات دولتین روس و ژاپن» (چاپ سنگی)
- ۱۱۵ «اجمال وقایع جنگ روس و ژاپون» (نسخه خطی)
- ۱۱۷ «جنگ ژاپن و روس» (نسخه خطی)
- ۱۱۹ «میکادو نامه» (چاپ سنگی)
- ۱۲۱ «تاریخ مصور جنگ اقصای شرق یا مآربه دولتین ژاپون و روس»
- ۱۲۲ «تاریخ اقصای شرق یا محاربه روس و ژاپون» (چاپ سنگی)
- ۱۲۶ «مرآت الوقایع مظفری» (نسخه خطی)
- ۱۲۹ «مسائل الحیات» (چاپ سنگی)
- ۱۳۲ «تاریخ محاربه روس و ژاپان» (پنج جلد) (چاپ سنگی)
- ۱۳۵ «تاریخ نظامی جنگ روس و ژاپون»
- ۱۳۷ جنبش مشروطه ایران و ژاپن
- دوره پهلوی (آغاز روابط رسمی ایران - ژاپن)
- دوره پهلوی اول (۱۳۰۵-۱۳۲۰)
- ۱۷۱ کتاب‌های مرتبط با ژاپن در دوره پهلوی اول
- ۱۸۲ «عقیده یک نفر ژاپنی در خصوص راه نجات»
- ۱۸۳ «شرق اقصی و ژاپن»
- ۱۸۶ «شرح حال کاگاوای پیشوای مسیحی در ژاپون»
- ۱۸۷ «امپراطوری ژاپن از بدو تشکیل تاکنون»

- دوره پهلوی دوم (شهریور ۱۳۲۰ تا بهمن ۱۳۵۷)
- ۱۹۱ نفتکش نیشومارو
- ۱۹۵ حضور و اقامت ایرانیان در ژاپن
- ۱۹۹ بانک بین‌المللی ایران و ژاپن
- ۲۰۲ پروژه پتروشیمی ایران و ژاپن
- ۲۰۳ کالاهای ژاپنی در ایران و نگاه ایرانی‌ها به آن
- ۲۰۴ سفیران ایران در ژاپن و دیدارهای رسمی مقامات ایران از ژاپن
- ۲۱۸ مجله «آخر ژاپن» نشریه سفارت ژاپن در تهران
- ۲۲۳ سینما، رادبو و تاریخ‌نویز
- ۲۲۵ کتاب‌های مرتبط با ژاپن در دوره پهلوی دوم
- ۲۲۹ دوران جمهوری اسلامی ایران
- ۲۴۳ روابط سیاسی و اقتصادی
- ۲۴۳ سفرای ایران در ژاپن
- ۲۷۳ ایرانیانی که موفق به دریافت نشان رسمی از امپراتور ژاپن شدند
- ۲۷۹ از الگوی موفق تا ناکجا آباد ژاپن
- ۲۹۴ هایکو در ایران
- ۳۱۹ کتب منتشره درباره ژاپن
- ۳۲۰ منابع فارسی
- ۴۲۷ منابع ژاپنی و لاتین
- ۴۳۷ پیوست‌ها
- ۴۴۱

پیشگفتار

روابط ایران و ژاپن به عنوان یکی از تأثیرگذار قاره آسیا، دارای سابقه طولانی تعاملات با محوریت موضوعات فرهنگی و البته اقتصادی بوده و روایت‌های مختلفی نیز از ورود و حضور اتباع دو کشور در دوره‌های متعدد نقل گردیده که البته این دوره طولانی و تاریخی همواره دویستانه و صمیمانه نیز بوده است.

شاید بتوان روابط و آشنایی متقابل دو کشور ایران و ژاپن را به شکل کلی به سه مرحله تقسیم کرد:

نخست از دوران باستان تا شروع سده هفدهم که در این دوره علیرغم تماس‌هایی در کشور سوم یعنی چین و شبه جزیره کره تقریباً دو کشور هیچ شناختی از همدیگر نداشتند. البته در این دوران اقلام و صنایع ایرانی یا متأثر از فرهنگ ایرانی از طریق جاده ابریشم به ژاپن رسیدند و در برخی منابع تاریخی ژاپن به آمدن خارجیانی به این کشور اشاره می‌شود که احتمال ایرانی یا از اقوام ایرانی تبار به خصوص سغدی بودن آنان داده می‌شود. از طرف دیگر هم در منابع تاریخی اسلام و ایران هم نام‌هایی برای جزیره‌هایی آن سوی چین یا در بحر محیط ذکر شده است که احتمال داده می‌شود، اشاره به ژاپن داشته باشند.

دومین مرحله از سده هفدهم تا نیمه دوم سده نوزدهم است که با قاطعیت می‌توان گفت، در

این دوره ایرانیانی به ژاپن رفتند و در چند نوشته، اطلاعات بسیار ارزشمندی درباره ژاپن بیان شده است و در این دوره احتمالا کالاهایی تجاری از ژاپن به ایران آورده می‌شد.

سومین مرحله، از نیمه دوم سده نوزدهم تا زمان حاضر است که در شروع این مرحله برای نخستین بار ایرانیانی به ژاپن رفتند که وقایع سفر خود را نوشتند و در مقابل ژاپنی‌هایی هم به ایران آمدند. در ادامه آثاری درباره دو کشور در کشور مقابل نوشته یا ترجمه شد و به تدریج این شناخت کامل و کامل‌تر گردید.

در درون مرحله سوم و تقریباً از شروع سده بیستم است که ژاپن به محور علاقه‌مندی و توجه ویژه برای ایرانیان بدل می‌شود، نمونه‌ای که توانست علیرغم آسیایی بودن، فاصله و عقب‌ماندگی خود با غرب را جبران کند. در ردیف کشورهای صنعتی جهان قرار گیرد. این سرمشق بودن بعد از پیروزی ژاپن در جنگ، ارزش نیز موفقیت ژاپن در بازسازی کشور بعد از جنگ جهانی دوم و تبدیل شدن به اقتصاد دوم جهان، را هم برجسته‌تر شد. وقایعی مانند عزیمت کارگران ایرانی به ژاپن بعد از جنگ ایران و عراق، تب مجرّه‌های تلویزیونی ژاپنی در ایران، کالاهای با کیفیت ژاپنی و... بعدها به عواملی مؤثر در توجه ایرانیان به ژاپن و شناخت این کشور بدل شدند.

در سوی دیگر، جایگاه ایران به عنوان یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر نفت و گاز و از جمله مهمترین تولیدکنندگان آن و موقعیت منحصر به فرد و تاریخی فرهنگ و تمدن کهن آن باعث جلب توجه ژاپنی‌ها به ایران شد. بعد از انقلاب آثار سینمای ایران هم توانستند جایگاه خود را در بین تماشاگران ژاپنی پیدا کنند و خود یکی دیگر از عوامل آشنایی ایرانی‌ها با ایران شود.

بنابراین دو کشور تقریباً در سده بیستم، جزء سال‌های پایانی جنگ جهانی دوم که ایران تحت فشار متفقین مجبور به اقداماتی گردید، همیشه روابط حسنه و همراه با احترام با هم داشتند.

و اما باید از نگاهی دیگر هم به موضوع روابط دو کشور توجه کرد و آن این که ایران و ژاپن در دو پایانه غرب و شرق آسیا نقش و تأثیرگذاری فراوانی را داشته و دارند و این مهم در روابط دو کشور نیز متجلی بوده و شاهد هستیم که در آستانه نودمین سال روابط رسمی دو کشور به پشتوانه و قدمت دهه‌ها روابط فرهنگی، ارتباطات و تعاملات صمیمانه‌ای برقرار بوده است و این نقش برای دو کشور می‌تواند در ارتقای فعالیت‌ها و ارتباطات در همه زمینه‌ها مؤثر واقع گردد.

نکته قابل توجه در تعاملات دو کشور که علاقه‌مندی‌های فراوانی هم دارند، این که همواره این تعاملات و ارتباطات فرهنگی قوام بخش توسعه همکاری‌ها در زمینه‌ها و جنبه‌های گوناگون دیگر بوده است و اراده جدی برای توسعه این روابط وجود داشته و دارد.

حضور و تلاش تحسین برانگیز تعداد قابل توجهی از ایران‌شناسان و اسلام‌شناسان ژاپنی و ژاپن‌شناسان ایرانی که نقش بی‌نظیری را در ایجاد شناخت هر چه بیشتر دو ملت را موجب گردیده‌اند نیز موضوع مهم و تأثیرگذاری است که نباید از نظر دور داشت و همواره قدردان این زحمات و تلاش‌ها بوده و خواهیم بود.

ماه‌های پایانی سال ۱۳۹۷ و مصادف با آغازین روزهای سال ۲۰۱۹، شاهد آغاز نودمین سال روابط رسمی دو کشور خواهیم بود که وزارت امور خارجه و سفارتخانه‌های دو کشور، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در ژاپن با همراهی دیگر بخش‌ها، برنامه‌های اجرایی متنوع در این زمینه و گرامیداشت این مهم در روابط دو کشور دارند و امیدواریم شاهد توسعه ارتباطات فی‌مابین بیش از پیش با ورود به این دوره جدید نیز باشیم.

نمونه یکی از این برنامه‌ها را می‌توان در پیگیری رایزنی فرهنگی سفارت ایران در ژاپن با همراهی و همکاری مجدانه انتشارات بین‌المللی الهی، انجمن فرهنگ و ارتباطات اسلامی و همراهی و حسن همکاری پدیدآورندگان این اثر ارزشمند (ژاپن‌شناسی در ایران) برای چاپ کتاب حاضر دانست.

پدیدآورندگان اثر جناب آقای دکتر محمد نقی‌زاده (دارنده نشان امپراتور ژاپن) و جناب آقای قدرت‌اله ذاکری هستند که هر دو بزرگوار دارای شناخت دقیق و عالمانه به موضوعات مرتبط با ژاپن بوده و آثار و تألیفات فراوانی را در این خصوص خلق نموده‌اند که لازم می‌دانم از همکاری و همراهی صمیمانه این عزیزان به‌طور ویژه تقدیر و تشکر نمایم.

این اثر ارزشمند به بهانه نودمین سال روابط رسمی دو کشور به چاپ می‌رسد که لازم می‌دانم از اتمام جناب آقای مرتضی رحمانی موحد سفیر محترم جمهوری اسلامی ایران در ژاپن در خصوص برنامه‌های این مناسبت و به‌طور خاص چاپ کتاب مزبور نیز تشکر نمایم.

امیدواریم هر چه بیشتر شاهد توسعه روابط دو کشور و ملت بزرگ و فرهنگ دوست ایران و ژاپن باشیم و بزرگداشت نودمین سال روابط دو طرف نیز زمینه‌ی بهتر و مساعدتر گسترش تعاملات و همکاری‌ها را بیش از پیش فراهم نماید.

دکتر حسین دیوسالار

رایزن فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در ژاپن

www.ketab.ir